

Är du lat, eller?

TEXT MALIN TROSSING
FOTO PETER KNUTSON

Malin Trossing

Gör: Är ledarskapskonsult med ledarskap för "icke-chefer" som specialitet.

Bakgrund: Har många år i it-branschen bakom sig.

Läs mer: I hennes böcker "Våga leda effektivt" och "Våga leda modigt" samt på www.daretolead.se.

Det är en kall och regnig dag ute och Sture är på väg till sin första dag på jobbet. Sitt första riktiga jobb. Sture hade som de flesta andra jobbat extra några år redan och bland annat hunnit med att vara träslöjdsvikarie. Men nu var det annorlunda, Sture hade äntligen slutat skolan och var en del av arbetslivet, på riktigt.

Gammelmorfar Sture var 13 år när han slutade skolan och började jobba. Han hade fått jobb som busskonduktör i en förort i Stockholm och hans jobb var dels att sälja biljetter men också att slänga av fulla resenärer och bära hem dagskassan. Risken för skador och rån var det ingen som funderade på vid den tiden. Sture hade tur för busschauffören Bill var en schyst kille som ofta stannade bussen och hjälpte till att slänga av stökiga resenärer. Sture själv var bara en tvärhand hög och hade inte mycket att sätta emot när de stora killarna bråkade. Men förr i tiden tvingades man bli vuxen väldigt tidigt, vare sig man ville det eller inte. Det gick bra för Sture på jobbet och hans karriär fortsatte, redan som 18-åring ägde han sin första egna handelsbod.

Jag hör ofta chefer sucka över att deras unga personal inte tar det ansvar som de hade hoppats på eller att de unga i dag inte är tillräckligt självgående och initiativrika. Men frågan är om det verkligen beror på att de är lata och inte vill? Hur ser det egentligen ut för dagens unga? Har de haft förutsättningarna att tidigt skaffa sig motsvarande yrkeslivserfarenhet som Sture och även jag haft?

Min egen yrkesbana började redan när jag som 10-åring jobbade extra och klistrade frimärken på 5 000 reklambrev till tandläkare. När jag gick i skolan så tjänade jag under många år extra pengar på allt möjligt som att sticka tröjor mot betalning, jobba i klädbutik, godsmottagare på fabrik, mekaniker på en verkstad och inom äldreomsorgen. Det gjorde att när jag fick mitt första fasta jobb så hade jag redan mer än 10 års sommarjobbs erfarenhet från flera olika branscher. Det är få unga i dag som har det när de börjar på sitt första riktiga jobb.

Det är inte lika enkelt som ung i dag att få ett sommarjobb. Unga får inte längre jobba med vad

som helst, som vi gjorde när vi var unga. I dag skulle ingen utsätta ett 13-årigt barn för rånrisk eller slagsmål. Tur är väl det. Men i dag får man inte jobba med mat eller pengar när man är väldigt ung och man får inte jobba vilka tider som helst. Att få sommarjobb är en utmaning även för dem med ett bra kontaktnät. Effektivitetskraven har gjort att få organisationer har tid att ta emot praktikanter och sommarjobbare om det inte är absolut nödvändigt. Har man tur kan man få några veckor på sommaren, via kommunen.

Frågan är om vi då verkligen kan förvänta oss att en ung medarbetare ska förstå allt om arbetslivet, när de får sitt första jobb? Kan vi ta för givet att de ska förstå att man inte får ha på sig vilka kläder som helst, att man inte får uppföra sig hur som helst eller att man måste passa de tider som chefen satt upp. Allt detta utan att någon faktiskt har lärt dem det.

En vän till mig som är arbetsrättsjurist uttryckte det på ett bra sätt när han sa "Många unga har inte fått lära sig att en arbetsplats är en arbetsplats, dit du går, gör ditt jobb och får betalt för det. Men det är faktiskt du som chef som bestämmer hur det ska fungera på din arbetsplats och som anställd förväntas man följa dessa regler. De som anställer ungdomar där detta är deras första jobb, måste vara beredda på att lära upp dem i hur det fungerar i arbetslivet. Det är ditt ansvar som chef. Men gör det direkt, vänta inte i två år."

Så vad behöver du och dina äldre kolleger lära era yngre medarbetare om arbetslivet? Vilka hemliga regler och kunskaper var det egentligen som du lärde dig på dina första sommarjobb? Förstår de unga vilka konsekvenserna blir av att inte följa de regler som satts upp och inser de att förtroende och frihet är något som man förtjänar genom att göra ett riktigt bra jobb. Om inte, ta ditt ansvar och lär dem det. För vem skulle annars lära dem allt det som Bill lärde Sture i bussen, mellan hållplatserna?

Dare to teach!

.....
**I DAG SKULLE
INGEN UTSÄTTA
ETT 13-ÅRIGT
BARN FÖR
RÅNRISK ELLER
SLAGSMÅL. TUR
ÄR VÄL DET.**